

ПРИРОДНИЧІ МУЗЕЇ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ПОЛТАВЩИНИ – ОСЕРЕДКИ ГЕОГРАФІЧНОГО КРАЄЗНАВСТВА

Є. В. Копилець

poltour75@gmail.com

А. О. Широка

*кафедра географії, методики її навчання та туризму Полтавського
національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава*

Сучасні дослідники привертають увагу до потенціалу музеїв природничого профілю при закладах освіти мотивувати учнівську молодь займатися географічним краєзнавством та туризмом [1]. З огляду на це вважаємо за доцільне висвітлити діяльність шкільних природничих музеїв Полтавщини як осередків географічного краєзнавства.

На Полтавщині, згідно з додатком до наказу Департаменту освіти і науки Полтавської обласної адміністрації «Про підсумки обласного огляду музеїв при закладах освіти, які перебувають у сфері Міністерства освіти і науки України» від 14.11.2022 № 211, у жовтні 2022 р. діяло 162 музеї різних профілів, у т.ч. 1 меморіально-природничий (зразковий музей В. І. Вернадського в Опорному закладі «Шишацька спеціалізована школа імені В. І. Вернадського Шишацької селищної ради Полтавської області») та 1 геологічний (у Комунальному опорному закладі «Сенчанська загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів Сенчанської сільської ради Полтавської області»). Стисло схарактеризуємо ці два музеї на основі даних, отриманих від методиста з музейної роботи у закладах освіти Комунального закладу «Полтавський обласний центр національно-патріотичного виховання, туризму і краєзнавства учнівської молоді Полтавської обласної ради» Юлії Ярошенко.

Музей В. І. Вернадського відкрито у травні 1993 р. з нагоди ювілею науковця. До розроблення тематично-експозиційного плану музею долучали представників комісії Академії наук України з вивчення творчої спадщини В. І. Вернадського, Інституту ботаніки АН України імені М. Г. Холодного, Полтавського краєзнавчого музею, місцевих краєзнавців. У 2004 році йому присвоєно звання «Зразковий музей».

Метою музею є пропаганда і популяризація наукової спадщини В. І. Вернадського, виховання екологічної культури у молоді. Експозиції музею розміщені у двох залах: науково-просвітницькій та меморіальній.

Науково-просвітницька зала музею обладнана таблицями, діаграмами, стендами, зміст яких суголосний навчальним програмам предметів природничого циклу: «Планета земля», «Геохронологічна таблиця», «Геологічна діяльність моря, текучих та підземних вод», «Ґрунти України», «Кругообіг речовин і атомів в біосфері», «Продуктивність різних екосистем, екологічні піраміди», «Трофічні зв'язки в морях, річках, океанах», «Екосистема лісу», «Сільськогосподарське виробництво», «Охорона природних ресурсів», «Радіоекологія», «Заповідники і заказники», «Мінералогія». У меморіальній

залі містяться фотографії та окремі речі, які розповідають про життєвий шлях великого вченого, його наукову спадщину, зв'язки з Україною, Полтавщиною, Шишацьким краєм. Тут виокремлені тематичні розділи «Сім'я Вернадських», «Полтавський період у житті Вернадського», «Шишацький період у житті Вернадського».

Юні екскурсоводи музею проводять для учнів школи, студентів, дорослих шанувальників спадщини академіка оглядові екскурсії, тематичні екскурсії «Родина Вернадських», «Полтавський період у житті Вернадського», «Шишацький період у житті Вернадського», «В. І. Вернадський – видатний учений, організатор науки». Їхньою підготовкою опікується керівник музею Руслана Ярова.

Геологічний музей у Сенчі взятий на облік у січні 2010 р., хоча роботи з його створення тривали з 1989 р. Упорядкувати колекцію, яка налічувала понад 600 зразків мінералів та гірських порід, учителям та вихованцям шкільного географічного гуртка допомагали фахівці інженерно-технологічної служби Лохвицького району, викладачі Полтавського національного педагогічного університету. За тематикою в музеї виокремлено розділи «Геологія як наука», «Класифікація мінералів», «Вода – найцінніший мінерал», «Гірські породи», «Корисні копалини України». Залу обладнано тематичними стендами, фотоколажами, демонстраційними вітринами.

У музеї проводяться уроки географії, тематичні заходи, оглядові та тематичні екскурсії для учнів школи, гостей села. Керівництво музеєм здійснює Валентина Бойко.

Юні екскурсоводи обох музеїв демонструють високу майстерність, вони є неодноразовими переможцями обласного туру Всеукраїнського конкурсу екскурсоводів музеїв закладів освіти «Край, в якому я живу». Так, у 2023/2024 навчальному році I місце в обласному турі конкурсу посіли екскурсоводи Орина Кожушко (зразковий музей В. І. Вернадського) та Максим Балагура (геологічний музей). У всеукраїнському турі конкурсу Орина Кожушко виборола III місце за напрямом «Природничі та науково-технічні музеї». У 2020/2021 навчальному році I місце в обласному турі конкурсу здобули Вікторія Комар (геологічний музей) та Ілона Величко (зразковий музей В. І. Вернадського) [2].

Список використаних джерел

1. Гайда Л. А. Природничі музеї закладів освіти як форма зацікавлення учнів географією і туризмом. *Освітні й наукові виміри географії та туризму*: матер. III Всеукраїнської науково-практ. інтернет-конф. з міжнар. участю (м. Полтава, 17 квітня 2024 р.) / відп. ред. Є. В. Копилець. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2024. С. 204-209.
2. Комунальний заклад «Полтавський обласний центр національно-патріотичного виховання, туризму і краєзнавства учнівської молоді Полтавської обласної ради: офіційний сайт. URL: <https://www.poltavatourcenter.pl.ua/>